

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
7, 1993**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νικόλαος ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Τα τείχη του Δισπηλιού	1
Ιωάννα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ - Σαββατία ΘΩΜΑΪΔΟΥ - Γεωργία ΣΤΡΑΤΟΥ- ΛΗ - Μαρίνα ΣΩΦΡΟΝΙΔΟΥ - Κοσμάς ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ, Ανασκαφή Δισπηλιού Καστοριάς: Το χρονολογικό πρόβλημα	13
Μιχάλης ΦΩΤΙΑΔΗΣ - Αρετή ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ-ΜΕΤΟΚΗ, Κίτρινη Λί- μνη: Διαχρονική σύνοψη, ραδιοχρονολογήσεις και η ανασκαφή του 1993	19
Χριστίνα ΖΙΩΤΑ - Αρετή ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ-ΜΕΤΟΚΗ, Αλιάκμων 1993, Προϊστορική έρευνα	33
Στέλλα ΔΡΟΥΓΟΥ, Βεργίνα 1993. Το Ιερό της Μητέρας των Θεών	43
Χρυσούλα ΣΑΑΤΣΟΓΛΟΥ-ΠΑΛΙΑΔΕΛΗ, Βεργίνα 1993. Ανασκαφή στο Ιερό της Εύκλειας	51
Παναγιώτης ΦΑΚΛΑΡΗΣ, Βεργίνα. Ανασκαφή ακρόπολης 1993	61
Ελισάβετ-Μπεττίνα ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ - Νάιφ ΧΑΝΤΑΝΤ, Ανασκαφική έρευνα στη Βεργίνα 1993. Ελληνιστικό κτίριο με εξώστη	69
Αγγελική ΚΟΤΤΑΡΙΔΟΥ, Ανασκαφή Βεργίνας	<u>77</u>
Αγγελική ΚΟΤΤΑΡΙΔΟΥ, Σωστικές ανασκαφές της ΙΖ' Εφορείας Προϊστο- ρικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στη Βεργίνα	<u>83</u>
Βικτώρια ΑΛΛΑΜΑΝΗ - Βασιλική ΜΙΣΑΗΛΙΔΟΥ, Το θέατρο της Μίε- ζας	89
Αντώνιος ΠΕΤΚΟΣ, Δύο κτιριακά συγκροτήματα του 4ου και 5ου αιώνα στη Βέροια	97
Αναστασία ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Σωστικές ανασκαφές κατά το 1993 στη Νέα Ζωή και την Έδεσσα του Νομού Πέλλας	111
Παύλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ο μακεδονικός τάφος Γιαννιτσών	123
Πανίκος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ο νεολιθικός οικισμός Γιαννιτσών Β'. Νέα ανασκαφικά δεδομένα (1992-93)	135
Αικατερίνη ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ-ΠΑΠΑΝΘΙΜΟΥ - Αγγελική ΠΛΑΛΗ-ΠΑ- ΠΑΣΤΕΡΙΟΥ, Ανασκαφή Αρχοντικού 1993. Προϊστορικός τομέας	147
Σουλτάνα ΒΑΛΑΜΩΤΗ, Αρχαιοβοτανικά κατάλοιπα από τον οικισμό του Αρχοντικού: ανασκαφική περίοδος Σεπτεμβρίου 1993	155
Αναστασία ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ - Παύλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ανασκαφή στην Τράπεζα του Αρχοντικού Γιαννιτσών το 1993. Τομέας IV	159
Μαρία ΛΙΛΙΜΠΑΚΗ-ΑΚΑΜΑΤΗ, Νέο εργαστήριο κεραμικής και κοροπλα- στικής στην Πέλλα	171
Ιωάννης ΑΚΑΜΑΤΗΣ, Η αγορά της Πέλλας κατά το 1993	183

Δημήτρης ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ, Η ανασκαφή του Δίου κατά το 1993 και η χάλκινη δίοπτρα	195
Ματθαίος ΜΠΕΣΙΟΣ, Ανασκαφές στη Βόρεια Πιερία, 1993	201
Δέσποινα ΙΓΝΑΤΙΑΔΟΥ, Γυάλινα κτερίσματα από το νεκροταφείο της Πύδνας	207
Ματθαίος ΜΠΕΣΙΟΣ - Μαρία ΠΑΠΠΑ, Νεολιθικός οικισμός Μακρύγια- λου, 1993	215
Ευτέρπη ΜΑΡΚΗ, Ανασκαφή στα Λουλούδια Κίτρους	223
Κάτια ΛΟΒΕΡΔΟΥ-ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ, Νέα ανασκαφικά ευρήματα στο Κάστρο του Πλαταμώνα	235
Μιχάλης ΤΙΒΕΡΙΟΣ, Οι ανασκαφικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγ- χιάλου κατά το 1993	241
Μαρία ΤΣΙΜΠΙΔΟΥ-ΑΥΛΩΝΙΤΗ, Ταφικός τύμβος στον Άγ. Αθανάσιο Θεσσαλονίκης: Η ολοκλήρωση της έρευνας	251
Κατερίνα ΤΖΑΝΑΒΑΡΗ - Αστέριος ΛΙΟΥΤΑΣ, Τράπεζα Λεμπέτ. Μια πρώτη παρουσίαση	265
Κώστας ΚΩΤΣΑΚΗΣ - Στέλιος ΑΝΔΡΕΟΥ, Ανασκαφή Τούμπας Θεσσα- λονίκης 1993	279
Κώστας ΣΟΥΡΕΦ, Τούμπα Θεσσαλονίκης 1993: Το ανασκαφικό έργο στην τράπεζα	287
Μαρία ΠΑΠΠΑ, Νεολιθική εγκατάσταση στο χώρο της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης	303
Ντίνα ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΥ, Ανασκαφή Ανατολικού Νεκροταφείου Θεσσαλο- νίκης	311
Ιουλία ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΥ - Πολυξένη ΑΔΑΜ-ΒΕΛΕΝΗ, Εργασίες στην Αρχαία Αγορά της Θεσσαλονίκης	321
Αναστασία ΤΑΣΙΑ, Η σωστική ανασκαφή της ΙΣΤ' Εφορείας στην Πλα- τεία Διοικητηρίου	329
Ιωάννης ΚΑΝΟΝΙΔΗΣ, Σωστική ανασκαφή στο χώρο της Πλατείας Κυ- πρίων Αγωνιστών (Διοικητηρίου) - Θεσσαλονίκη 1993	343
Δέσποινα ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ - Αντιγόνη ΤΖΙΤΖΙΜΠΑΣΗ, Σωστική ανα- σκαφική έρευνα στην οδό Κασσάνδρου 90	355
Έλλη ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΟΥ, Νέα ευρήματα στο ανατολικό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης	373
Ηλέκτρα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΧΑΤΖΗΠΟΛΥΧΡΟΝΗ, Ανασκαφή Πα- λατιανού 1993	389
Ιουλία ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΥ, Ποσειδί 1993	401
Ελένη ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΛΑΚΙΔΟΥ, Από τις ανασκαφές της Ανατο- λικής Χαλκιδικής	413
Κώστας ΣΙΣΜΑΝΙΔΗΣ, Αρχαία Στάγαιρα 1993	429
Ιουλία ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΥ - Ελισάβετ-Μπεττίνα ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ, Ανασκα- φική έρευνα στα Νέα Ρόδα Χαλκιδικής 1993	445
Ντίνα ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΥ, Ανασκαφή Ποτιδαίας 1993	455

Ζήσης ΜΠΟΝΙΑΣ - Jaques Y. PERREAULT, Άργιλος, ανασκαφή 1992-1993	465
Μαρία ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ-ΠΑΤΕΡΑ, Έρευνα νεκροταφείου στην περιοχή της αρχαίας Αμφίπολης	477
Αγγελική ΣΤΡΑΤΗ, Ανασκαφή βυζαντινού ναού στο δέλτα Στρυμόνα κοντά στην Αμφίπολη	485
Μαρία ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ-ΠΑΤΕΡΑ, Ανασκαφικές έρευνες στον αρχαίο Φάγρητα	499
Χαίδω ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ - Ι. ΑΣΛΑΝΗΣ - Φανή ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Προμαχώνας - Τορολνίδα: Ελληνοβουλγαρικές έρευνες στον προϊστορικό οικισμό	505
Κατερίνα ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, Ανασκαφική έρευνα στην Καλή Βρύση Ν. Δράμας 1992-1993	513
Γιώργος ΚΑΡΑΔΕΔΟΣ - Χαίδω ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ, Σκέψεις για τους αναλημματικούς τοίχους και τις παρόδους του αρχαίου θεάτρου των Φιλίππων	519
Γεώργιος ΓΟΥΝΑΡΗΣ - Γεώργιος ΒΕΛΕΝΗΣ, Πανεπιστημιακή ανασκαφή Φιλίππων 1993	531
Χαίδω ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ - G. WEISGERBER, Προϊστορικά ορυχεία χώρας στη Θάσο	541
Δήμητρα ΜΑΛΑΜΙΔΟΥ - Στρατής ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Ανασκαφική έρευνα στον προϊστορικό οικισμό Λιμεναρίων Θάσου	559
Θεόφιλος ΣΑΛΩΝΙΔΗΣ, Ελληνιστικό κτίριο στην αρχαία Θάσο	573
Jean-Yves MARC, Η αψίδα του Καρακάλλα στη Θάσο: Σύγχρονες έρευνες	585
Πηνελόπη ΜΑΛΑΜΑ, Ρωμαϊκό σπίτι στο Λιμένα Θάσου	593
Διαμαντής ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ, Σωστικές και δοκιμαστικές ανασκαφές 1993. Στρώμη, Πεντάλοφος, Κομνηνά	601
Ντούσκα ΟΥΡΕΜ-ΚΩΤΣΟΣ - Νίκος ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ, Η συμβολή της κεραμικής τυπολογίας της Μάκρης στη μελέτη της προϊστορικής εξέλιξης στη Θράκη	619
Ντίνα ΚΑΛΛΙΝΤΖΗ, Νέα τμήματα του νότιου περιβάλλοντος των αρχαίων Αβδήρων	627
Ν. ΚΟΚΚΟΤΑΚΗ - Χ. ΚΑΡΑΔΗΜΑ, Ανασκαφικές εργασίες στη Μαρώνεια κατά το 1993	637
Δ. ΜΑΤΣΑΣ - Χ. ΚΑΡΑΔΗΜΑ - Μ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΝΗΣ, Η ανασκαφή στην Παναγιά τ' Μάνταλ' της Σαμοθράκης το 1993	647

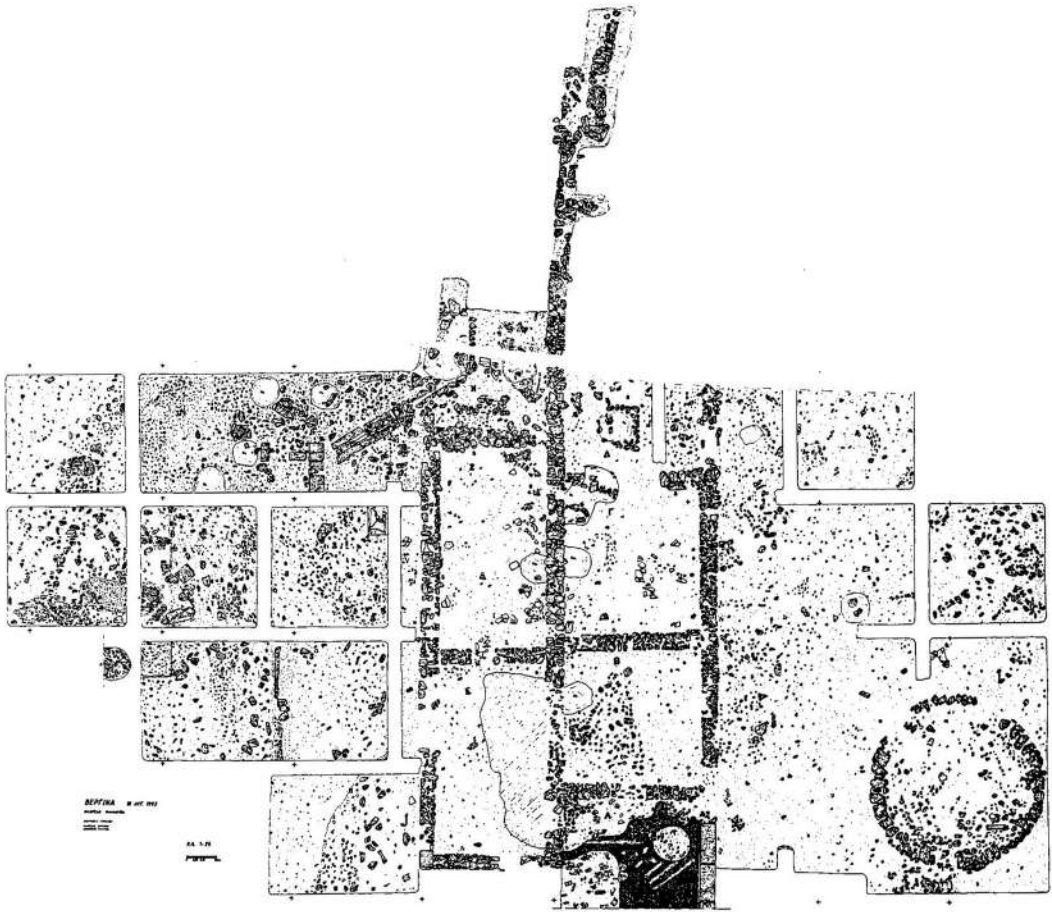
Α. ΚΟΤΤΑΡΙΔΟΥ

ΩΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΤΗΣ ΙΖ' ΕΦΟΡΕΙΑΣ
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΒΕΡΓΙΝΑ

Ανασκαφή στο οικόπεδο Κωστογλίδη

Στα νότια του σύγχρονου οικισμού της Βεργίνας, σε ένα οικόπεδο που δεν απέχει πολύ από τον βορειοδυτικό ανασκαφικό τομέα της αρχαίας πόλης, από τον οποίο χωρίζεται με ένα βαθύ ρέμα, κατά την εκσκαφή για τη θεμελίωση ενός σπιτιού ήρθαν στο φως σημαντικές αρχαιότητες που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε αναθεώρηση της άποψης που επικρατεί σχετικά με τα όρια της αρχαίας πόλης των Αιγών¹. Τα παλαιότερα ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στο χώρο που ερευνήθηκε είναι ένας λάκκος με χειροποίητη κεραμική της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου και ένας αρχαϊκός λακκοειδής τάφος, προσανατολισμένος κατά τον άξονα ανατολής-δύσης, κτερισμένος με έναν χειροποίητο φαιόχρωμο κάρναρο (Σχ. 1). Το σημαντικότερο όμως εύρημα χωρίς αμφιβολία είναι το μνημειώδες στενόμακρο κτίριο που εκτείνεται από βορρά προς νότο, ξεπερνώντας κατά πολύ τα όρια του ανασκαπτόμενου οικοπέδου. Το μήκος του τμήματος του κτιρίου που μπορέσαμε να ερευνήσουμε ξεπερνά τα 25 μ., ενώ το πλάτος του φτάνει τα 10 μ. Ένας μεσότοιχος χωρίζει το κτίριο κατά μήκος σε δύο άνισα μέρη. Στο ανατολικό που είναι και το πιο φαρδύ σχηματίζονται στη σειρά τέσσερα, σχεδόν τετράγωνα, δωμάτια (χώροι Α, Β, Γ, Δ), ενώ στο δυτικό, το πιο στενό, τρεις ορθογώνιοι στενόμακροι χώροι (Ε, Ζ, Η). Οι τοίχοι του είχαν ισχυρή θεμελίωση από αργούς λίθους, το ύψος της οποίας ξεπερνά τα 0,60 μ. Στο νοτιοανατολικό δωμάτιο (χώρος Α) σώζεται και ο τοιχοβάτης που ήταν κατασκευασμένος από καλοαρμοσμένους πώρινους γωνιόλιθους. Το δάπεδο αυτού του δωματίου ήταν καλυμμένο με ανεικονικό βοτσαλωτό μωσαϊκό. Ανάλογο δάπεδο είχε και το διπλανό δωμάτιο (χώρος Β), από το οποίο όμως σώθηκε μόνο η προετοιμασία. Μωσαϊκά δάπεδα είχαν ενδεχομένως και οι άλλοι δύο χώροι Γ και Δ, αλλά οι νεότερες διαταραχές τα έχουν καταστρέψει εντελώς. Αντίθετα οι χώροι της δυτικής πλευράς είχαν δά-

1. Το ρέμα της Παλιοπαναγιάς που χωρίζει σήμερα το χωριό από τον αρχαιολογικό χώρο θεωρείται γενικώς το δυτικό όριο της αρχαίας πόλης των Αιγών και, μολονότι δεν έχει διαπιστωθεί ανασκαφικά η ακριβής θέση του δυτικού σκέλους του αρχαίου τείχους, πιστεύεται ότι αυτό ακολουθεί κατά κάποιο τρόπο την ανατολική παρυφή του ρέματος. Ωστόσο εκτός από το οικοδόμημα στο οικόπεδο Κωστογλίδη η παρουσία άφθονης αρχαίας κεραμικής στα γύρω οικόπεδα, αλλά και στους λόφους στα νότια της Βεργίνας αποτελεί μια ισχυρή ένδειξη για την επέκταση της αρχαίας πόλης και σ' αυτή την περιοχή, ακόμη και αν πρόκειται για οικοδομήματα «εκτός των τειχών», τα οποία τείχη άλλωστε χρονολογούνται στις αρχές της ελληνιστικής εποχής και κατά συνέπεια είναι νεότερα από το κτίριο στο οικόπεδο Κωστογλίδη.

Σχ. 1. Σωστικές ανασκαφές της ΙΖ' ΕΠΚΑ στη Βεργίνα. Οικόπεδο Κωστογλίδη.

πεδα από πατημένο πηλό, ενώ το δάπεδο από χαλικιάσβεστο που σώζεται αποσπασματικά στο χώρο στα βορειοδυτικά (χώρος Η), σχετίζεται πιθανότατα με κάποια επιδιόρθωση.

Οι μεσοτοιχίες των δωματίων της ανατολικής πλευράς δεν αντιστοιχούν με εκείνες των χώρων της δυτικής και παρατηρώντας κανείς τις τελευταίες έχει την εντύπωση ότι προστέθηκαν αργότερα και ότι ο χώρος αρχικά είχε τη μορφή μιας ενιαίας στενόμακρης στοάς ανοιχτής προς τα δυτικά.

Μολονότι οι επεμβάσεις των νεότερων χρόνων έχουν φτάσει μέχρι τα δάπεδα και έχουν αναμοχλεύσει το στρώμα καταστροφής, από το οποίο ελάχιστα ίχνη σώθηκαν, και παρά το γεγονός ότι το στρώμα θεμελίωσης ερευνήθηκε μόνο σε μερικά επιλεγμένα σημεία, τα άφθονα νομίσματα και η κεραμική βεβαιώνουν ότι το κτίριο αυτό κτίστηκε στα χρόνια της βασιλείας του Φιλίππου Β' (359-336 π.Χ.). Σε μια λίγο νεότερη φάση (τέλος 4ου - αρχές 3ου αι. π.Χ.) ανήκει η βόρεια προέκταση του κεντρικού τοίχου που παρουσιάζει ελαφρά απόκλιση καθώς και το κυκλικό οικοδόμημα στα ανατολικά, ανάμεσα στους λίθους της θεμελίωσης του οποίου βρέθηκε τμήμα σκυφιδίου του τέλους του 4ου αι. π.Χ. Γύρω από τη «θόλο», που το θεμέλιό της δεν

έχει το ίδιο βάθος με εκείνο του κυρίως κτίσματος, ο χώρος ήταν ισοπεδωμένος και στρωμένος με μια στρώση καθαρής άμμου. Μια δευτερογενής επέμβαση έγινε ίσως και στη στέγη του κτιρίου, από την οποία σώζονται τμήματα λακωνικής αλλά και κορινθιακής κεράμωσης. Μια μικρή ορθογώνια πώρινη κατασκευή στα δυτικά μπορεί ενδεχομένως να θεωρηθεί θεμέλιο βάρου.

Όπως φαίνεται το κτίριο καταστράφηκε στο πρώτο μισό του 3ου αι. π.Χ. και δεν ξανακτίστηκε. Μετά την καταστροφή ο χώρος του μάλλον εγκαταλείφθηκε. Ένας πώρινος αγωγός νερού που χρησιμοποιεί σε δεύτερη χρήση υλικό από το παλιό κτίριο είναι η μόνη αρχαία κατασκευή που έγινε εδώ μετά την ισοπέδωσή του.

Η έλλειψη κινητών ευρημάτων και η μικρή ποσότητα κεραμικής (μεταξύ άλλων θραύσματα λύχνων, σκυφιδίων κανθάρων και τμήμα ερυθρόμορφου ασκού) δεν βοηθούν στην αναγνώριση της λειτουργίας του οικοδομήματος. Οι μνημειακές του διαστάσεις και η φροντισμένη του κατασκευή όμως μας κάνουν να σκεφτούμε ότι πρόκειται πιθανότατα για κάποιο κτίσμα δημόσιου χαρακτήρα, ενώ η παρουσία της θόλου² και του ενδεχόμενου βάρου υποβάλλουν την εντύπωση του ιερού³. Ο χώρος κατοικήθηκε ξανά στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Δύο μεγάλοι ορθογώνιοι λάκκοι στους οποίους βρέθηκαν εκτός από κεραμική, οστά ζώων, σιδερένια εργαλεία και μερικές πήλινες πίπες σχετίζονται ίσως με κάποια πρόχειρα κτίσματα (καλύβια ή τσαρδάκια). Ιδιαίτερη εντύπωση όμως προξενεί η παρουσία ενός μεγάλου αριθμού λάκκων-πυρών που είναι διάσπαρτοι σε όλο το χώρο. Σε όλους αυτούς τους λάκκους που το βάθος τους φτάνει συχνά τα 0,60 μ. βρέθηκαν μεγάλα κακοφημένα ρηχά πήλινα σκεύη που θυμίζουν γάστρες, εφυαλωμένες κούπες και τουλάχιστον από μία κανάτα. Αντίθετα με ότι θα περίμενε κανείς τα οστά των ζώων ήταν σχεδόν ανύπαρκτα, βρέθηκαν όμως εκατοντάδες θαλασσινά όστρεα που γέμιζαν κάθε πυρά και δεν αποκλείεται να σχετίζονται με έθιμα ανάλογα μ' αυτά της Αποκριάς και της Καθαρής Δευτέρας.

Έδεσσα,
Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων

Αγγελική Κοτταρίδου

2. Πρβλ. τα κυκλικά κτίρια των πρώιμων ελληνιστικών χρόνων που βρέθηκαν στην Πέλλα, Μ. Λιλιμπάκη-Αχαμάτη, ΑΕΜΘ 1, 1987, 137 κ.ε.

3. Περίπου 100 μ. βορειότερα από το οικόπεδο Κωστογλίδη είχε βρεθεί παλιότερα ένα μαρμάρινο σύμπλεγμα με έναν κυνηγό και έναν κάπρο που εκτίθεται τώρα στο μουσείο της Βέροιας.

1. Οικόπεδο Κωστογλίδη. Αρχαίος λακκοειδής τάφος. 2. Το οικοδόμημα του 4ου αι. π.Χ. από τα νότια. 3. Ο χώρος Α με το βορραλωτό δάπεδο.
4. Βόρεια προέκταση του οικοδομήματος του οικοπέδου Κωστογλίδη.

5. Οικόπεδο Κωστογλίδη. Ο χώρος Δ με υπολείμματα του αρχαίου στρώματος καταστροφής «κατά χόρταν». 6. Κυκλική κατασκευή στα ανατολικά του αρχαίου οικοδομήματος. 7. Ο χώρος Ε με ανασκαμμένο το λάκκο της εποχής της Τουρκοκρατίας. 8. Ο χώρος Δ. Πυρά της εποχής της Τουρκοκρατίας.